Dokument ten służy wyłącznie do celów dokumentacyjnych i instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego zawartość

►**B**

DYREKTYWA RADY 92/100/EWG

z dnia 19 listopada 1992 r.

w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej

(Dz.U. L 346 z 27.11.1992, str. 61)

zmienione przez:

		Dziennik Urzędowy		
		nr	strona	data
►**M1**	Dyrektywa Rady 93/98/EWG z dnia 29 października 1993 r.	L 290	9	24.11.1993
►**M2**	Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r.	L 167	10	22.6.2001

▼B

DYREKTYWA RADY 92/100/EWG

z dnia 19 listopada 1992 r.

w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 57 ust. 2, art. 66 i 100a,

uwzględniając wniosek Komisji ([1]),

we współpracy z Parlamentem Europejskim ([2]),

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ([3]),

a także mając na uwadze, co następuje:

istniejące między Państwami Członkowskimi różnice w przepisach prawnych i praktyce dotyczące ochrony prawnej utworów chronionych prawem autorskim oraz przedmiotów pokrewnych praw chronionych w zakresie najmu i użyczenia powodują powstawanie barier handlowych i zakłócenie konkurencji oraz mogą utrudniać osiągnięcie i prawidłowe funkcjonowanie wspólnego rynku;

różnice w zakresie ochrony prawnej mogą powiększać się na skutek wprowadzania przez Państwa Członkowskie nowych, zróżnicowanych przepisów prawnych lub na skutek odmiennie rozwijającego się orzecznictwa krajowego interpretujące te przepisy;

zgodnie z celem wymienionym w art. 8a Traktatu, jakim jest utworzenie przestrzeni bez granic wewnętrznych, różnice te powinny być wyeliminowane, tak aby zgodnie z art. 3 lit. g) Traktatu stworzyć system zapewniający niezakłóconą konkurencję na wolnym rynku;

najem i użyczenie chronionych prawem autorskim utworów oraz przedmiotów pokrewnych praw odgrywa coraz ważniejszą rolę, w szczególności w odniesieniu do twórców, wykonawców, a także producentów fonogramów i filmów; wzrastające zagrożenie stanowi piractwo;

fundamentalnego znaczenia dla rozwoju gospodarczego i kulturalnego Wspólnoty nabiera w związku z tym odpowiednia ochrona utworów chronionych prawem autorskim poprzez prawo najmu i użyczenia, a także ochrona przedmiotów praw pokrewnych poprzez prawo utrwalania, prawo powielania, prawo rozpowszechniania, prawo nadawania oraz prawo publicznego odtwarzania;

ochrona praw autorskich i praw pokrewnych powinna być dostosowana do aktualnego rozwoju gospodarczego, takiego jak nowe formy eksploatacji;

w celu umożliwienia wykonywania działalności twórcom i wykonawcom konieczne są dla nich stosowne dochody stanowiące podstawę dla dalszej pracy twórczej i artystycznej, a inwestycje konieczne w szczególności w przypadku producentów fonogramów i filmów są szczególnie wysokie i ryzykowne; możliwość zapewnienia tego rodzaju dochodów oraz zwrócenia się tego typu inwestycji może być efektywnie zagwarantowana jedynie poprzez stosowną ochronę prawną każdego zainteresowanego właściciela praw;

działalność twórcza, artystyczna i produkcyjna stanowi w znacznej mierze działalność prowadzoną na własny rachunek, a jej wykonywanie powinno być ułatwione poprzez ochronę prawną, zharmonizowaną w ramach Wspólnoty;

([1]) Dz.U. C 53 z 28.2.1991, str. 35 orazDz.U. C 128 z 20.5.1992, str. 8.
([2]) Dz.U. C 67 z 16.3.1992, str. 92 i decyzja z dnia 28 października 1992 r. (dotychczas niepublikowana w Dzienniku Urzędowym).
([3]) Dz.U. C 269 z 14.10.1991, str. 54.

▼B

w zakresie, w jakim taka działalność ma zasadniczo charakter usług, jej wykonywanie musi być ułatwione poprzez ustanowienia zharmonizowanych ram prawnych Wspólnoty;

zbliżenie ustawodawstw Państw Członkowskich powinno odbywać się w taki sposób, aby nie stały one w sprzeczności z umowami międzynarodowymi, na których oparte są w wielu Państwach Członkowskich prawa autorskie i prawa pokrewne;

ustanowienie ram prawnych Wspólnoty w odniesieniu do prawa najmu i użyczenia oraz określonych praw pokrewnych może być ograniczone przez Państwa Członkowskie do ustanowienia praw najmu i użyczenia odnośnie do określonej grupy właścicieli praw, a następnie do ustanowienia praw utrwalania, powielania, rozpowszechniania, nadawania i odtwarzania publicznego określonym grupom właścicieli praw pokrewnych w zakresie ochrony praw pokrewnych;

konieczne jest zdefiniowanie pojęć „najmu" i „użyczenia" do celów niniejszej dyrektywy.

dla jasności pożądane jest wyłączenie z „najmu" i „użyczenia" w rozumieniu niniejszej dyrektywy określonych form udostępniania, np. udostępniania fonogramów i filmów (dzieł kinematograficznych lub audiowizualnych lub ruchomych obrazów, zarówno udźwiękowionych jak i nieudźwiękowionych) w celu pokazu publicznego lub nadawania oraz udostępniane w celach wystawowych lub do wglądu na miejscu; pojęcie „użyczenia" w rozumieniu niniejszej dyrektywy nie obejmuje przekazywania między instytucjami dostępnymi dla publiczności;

w przypadku pobierania przy użyczeniu przez instytucję dostępną dla publiczności opłaty, której wartość nie przekracza kwoty niezbędnej dla pokrycia kosztów obsługi instytucji, nie mamy do czynienia z wykorzystaniem w celach bezpośrednio lub pośrednio gospodarczych lub handlowych w rozumieniu niniejszej dyrektywy;

konieczne jest wprowadzenie ustaleń, poprzez które zostanie zagwarantowane twórcom i wykonawcom niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia, a którym zostanie przyznana równocześnie możliwość zlecania administrowania tym prawem organizacjom zbiorowego zarządzania ich reprezentującym;

godziwe wynagrodzenie może być przekazane w formie jednej lub więcej płatności każdorazowo przy zawieraniu umowy lub w terminie późniejszym;

godziwe wynagrodzenie powinno odpowiadać zakresowi wkładu odnośnych twórców lub wykonawców w fonogram lub film;

konieczna jest ochrona w zakresie prawa użyczenia publicznego poprzez wprowadzenie specjalnych ustaleń, przynajmniej w stosunku do twórców; jakiekolwiek środki na podstawie art. 5 niniejszej dyrektywy muszą być zgodne z prawem wspólnotowym, w szczególności z art. 7 Traktatu;

przepisy rozdziału II nie stanowią przeszkody ani dla rozszerzenia przez Państwa Członkowskie domniemania określonego w art. 2 ust. 5 na wyłączne prawa określone w tym rozdziale, ani dla wprowadzenia wzruszalnego domniemania zgody na wykorzystanie w odniesieniu do praw wyłącznych wykonawców określonych w tych artykułach, o ile takie domniemanie jest zgodne z Międzynarodową konwencją o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (zwanej dalej Konwencją rzymską).

Państwa Członkowskie mogą ustanowić dalej sięgającą ochronę praw właścicieli praw pokrewnych, niż określona w art. 8 niniejszej dyrektywy;

▼B

zharmonizowane prawa najmu i użyczenia oraz zharmonizowana ochrona w zakresie praw pokrewnych prawu autorskiemu nie mogą być wykonywane w taki sposób, w jaki stanowiłyby ukryte ograniczenie w handlu między Państwami Członkowskimi lub stałyby w sprzeczności z zasadą chronologii wykorzystania w mediach, uznaną w orzeczeniu w sprawie „Société Cinéthèque przeciwko FNCF ([1])"

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRAWO NAJMU I UŻYCZENIA

Artykuł 1

Przedmiot harmonizacji

1. Zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału Państwa Członkowskie ustanawiają, z zastrzeżeniem art. 5, prawo zezwalające lub zakazujące najmu i użyczenia oryginałów i egzemplarzy powielonych utworów chronionych prawem autorskim oraz innych przedmiotów ochrony określonych w art. 2 ust. 1.

2. Do celów niniejszej dyrektywy „najem" oznacza ograniczone czasowo przekazanie do korzystania w celach bezpośrednio lub pośrednio gospodarczych lub handlowych.

3. Do celów niniejszej dyrektywy „użyczenie" oznacza ograniczone czasowo przekazanie do korzystania niesłużącego celom bezpośrednio lub pośrednio gospodarczym lub handlowym oraz przekazywanie dokonywane przez instytucje dostępne dla publiczności.

4. Prawa określone w ust. 1 nie wygasną ani przez sprzedaż oryginałów lub egzemplarzy powielonych wskazanych w art. 2 ust. 1 utworów chronionych prawem autorskim i innych przedmiotów ochrony, ani przez inne dotyczące ich czynności rozpowszechniania.

Artykuł 2

Właściciel praw oraz przedmiot prawa najmu i użyczenia

1. Wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania najmu i użyczenia przysługuje:

— twórcy w odniesieniu do oryginału i egzemplarzy powielonych jego utworu,

— wykonawcy w odniesieniu do zapisu jego wykonania,

— producentowi fonogramu w odniesieniu do jego fonogramu, i

— producentowi pierwszego zapisu filmu w odniesieniu do oryginału i egzemplarzy powielonych jego filmu. Do celów niniejszej dyrektywy „film" oznacza udźwiękowione lub nieudźwiękowione utwory filmowe, dzieła audiowizualne oraz ruchome obrazy.

2. Do celów niniejszej dyrektywy główny reżyser utworu filmowego lub dzieła audiowizualnego uważany jest za jego twórcę lub jednego z twórców. Państwa Członkowskie mogą postanowić, że także inne osoby uważane są za współtwórców.

3. Najem i użyczanie budynków i dzieł sztuki użytkowej nie stanowi przedmiotu niniejszej dyrektywy.

4. Prawa określone w ust. 1 mogą być przenoszone i cedowane oraz mogą stanowić przedmiot umów licencyjnych.

5. Bez uszczerbku dla art. 7 w przypadku zawarcia indywidualnie lub zbiorowo umowy dotyczącej produkcji filmowej domniemywa się przeniesienie przez wykonawcę będącego stroną tej umowy, o ile umowa nie stanowi inaczej, prawa najmu z zastrzeżeniem art. 4.

([1]) Sprawy nr 60/84 i 61/84, Zbiór orzeczeń z 1985 r., s. 2605.

▼B

6. Państwa Członkowskie mogą ustanowić domniemanie podobne jak w ust. 5 w zakresie twórców.

7. Państwa Członkowskie mogą postanowić, że podpisanie umowy między wykonawcą i producentem filmowym w sprawie produkcji filmowej traktowane jest jako zgoda na najem, o ile umowa przewiduje godziwe wynagrodzenie w rozumieniu art. 4. Państwa Członkowskie mogą również postanowić, że niniejszy ustęp stosuje się *mutatis mutandis* do praw określonych w rozdziale II.

Artykuł 3

Najem programów komputerowych

Niniejsza dyrektywa nie narusza art. 4 lit. c) dyrektywy Rady 91/250/EWG z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych ([1]).

Artykuł 4

Niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia

1. W przypadku przeniesienia lub cedowania przez twórcę lub wykonawcę swego prawa najmu fonogramu lub oryginału lub egzemplarza powielonego filmu na rzecz producenta fonogramu lub producenta filmu autor zachowuje prawo do otrzymania godziwego wynagrodzenia za najem.

2. Twórca lub wykonawca nie może zrzec się prawa do godziwego wynagrodzenia za najem.

3. Wykonywanie prawa do stosownego wynagrodzenia może być przeniesione na organizację zbiorowego zarządzania, reprezentującą twórcę lub wykonawcę.

4. Państwa Członkowskie mogą uregulować, czy i w jakim zakresie może być wykonywane prawo do stosownego wynagrodzenia przez organizację zbiorowego zarządzania oraz od kogo można żądać lub pobierać takie wynagrodzenie.

Artykuł 5

Odstępstwo od wyłącznego prawa publicznego użyczenia

1. Państwa Członkowskie mogą ustanowić odstępstwa od wyłącznego prawa przewidzianego w art. 1 w zakresie publicznego użyczenia, o ile przynajmniej twórcy otrzymają wynagrodzenie za takie użyczenie. Państwa Członkowskie mają swobodę przy ustalaniu wynagrodzenia, biorąc pod uwagę swoje cele promocji kultury.

2. Jeżeli Państwa Członkowskie nie zastosują wyłącznego prawa użyczania przewidzianego art. 1 w odniesieniu do fonogramów, filmów i programów komputerowych, to wprowadzają one wynagrodzenie przynajmniej na rzecz twórców.

3. Państwa Członkowskie mogą wyłączyć określone kategorie przedsiębiorstw z płatności wynagrodzenia określonej w ust. 1 i 2.

4. Komisja współpracując z Państwami Członkowskimi przedkłada do dnia 1 lipca 1997 r. sprawozdanie w sprawie użyczenia publicznego w ramach Wspólnoty. Sprawozdanie to przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

([1]) Dz.U. L 122 z 17.5.1991, str. 42.

▼B

ROZDZIAŁ II

PRAWA POKREWNE

Artykuł 6

Prawo utrwalania

1. Państwa Członkowskie ustanowią na rzecz wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania utrwalania ich wykonań.

2. Państwa Członkowskie ustanowią na rzecz organizacji nadawczych wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania utrwalania ich emisji, niezależnie od tego, czy chodzi o programy przekazywane bezprzewodowo czy przewodowo, włączając przekaz kablowy lub satelitarny.

3. Dystrybutorowi kablowemu rozpowszechniającemu jedynie programy innych organizacji nadawczych nie przysługuje prawo przewidziane w ust. 2.

▼M2

▼B

Artykuł 8

Nadawanie i odtwarzanie publiczne

1. Państwa Członkowskie ustanawiają na rzecz wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego nadawania oraz odtwarzania publicznego ich wykonań, chyba że wykonania te stanowią same w sobie nadawane wykonanie lub oparte są na utrwaleniu.

2. Państwa Członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika jeżeli fonogram odtworzony do celów handlowych lub powielenie takiego fonogramu zostanie użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone publicznie oraz zapewnia jego podział między wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między wykonawcami i producentami fonogramów Państwo Członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia.

3. Państwa Członkowskie ustanawiają na rzecz organizacji nadawczych wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego retransmitowania jej programów oraz publicznego odtwarzania jej programów, jeśli to odtwarzanie następuje w miejscach dostępnych publicznie za opłatą wstępu.

Artykuł 9

Prawo rozpowszechniania

1. Państwa Członkowskie ustanawiają na rzecz:

— wykonawców w stosunku do utrwaleń ich wykonań,

— producentów fonogramów w stosunku do ich fonogramów,

— producentów pierwszego zapisu filmów w stosunku do oryginału i egzemplarzy powielonych ich filmów,

— organizacji nadawczych w stosunku do utrwaleń ich programów określonych w art. 6 ust. 2.

wyłączne prawo udostępniania tych przedmiotów ochrony i ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób (zwane dalej „prawem rozpowszechniania”).

2. Prawo rozpowszechniania w obrębie Wspólnoty w odniesieniu do przedmiotów ochrony określonych w ust. 1 wygasa po pierwszej sprzedaży przedmiotu w obrębie Wspólnoty przez właściciela praw lub za jego zgodą.

▼B

3. Prawo rozpowszechniania nie narusza przepisów szczególnych rozdziału I, w szczególności art. 1 ust. 4.

4. Prawo rozpowszechniania może być przeniesione, cedowane oraz może stanowić przedmiot umów licencyjnych.

Artykuł 10

Ograniczenia praw

1. Państwa Członkowskie mogą ustanowić ograniczenia praw określonych w rozdziale II w następujących przypadkach:

a) dla użytku prywatnego;

b) dla wykorzystania krótkich fragmentów w sprawozdaniach dotyczących wydarzeń bieżących;

c) dla utrwalenia krótkotrwałego, przez organizację nadawczą przy użyciu własnych środków i do własnych emisji;

d) dla wykorzystania służącego wyłącznie celom edukacyjnym lub badaniom naukowym.

2. Bez względu na ust. 1 każde Państwo Członkowskie może ustanowić tego samego rodzaju ograniczenia w zakresie ochrony wykonawców, producentów fonogramów, organizacji nadawczych i producentów pierwszych zapisów filmów, jakie przewidziane są dla ochrony prawa autorskiego w zakresie utworów literackich i artystycznych. Licencje obowiązkowe mogą być jednak ustanowione jedynie w zakresie zgodnym z postanowieniami Konwencji Rzymskiej.

▼M2

3. Ograniczenia mogą być zastosowane jedynie w niektórych szczególnych przypadkach, które nie szkodzą normalnemu wykorzystaniu przedmiotu objętego ochroną ani nie naruszają uzasadnionych interesów podmiotu prawa.

▼B

ROZDZIAŁ III

CZAS TRWANIA

▼M1

▼B

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY WSPÓLNE

Artykuł 13

Stosowanie w czasie

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich objętych nią chronionych prawem autorskim utworów, wykonań, fonogramów, programów i pierwszych zapisów filmów, które w dniu 1 lipca 1994 r. korzystają nadal z ochrony stosownie do przepisów prawnych Państw Członkowskich w dziedzinie prawa autorskiego i praw pokrewnych lub które spełniają w tym momencie kryteria ochrony w znaczeniu niniejszej dyrektywy.

2. Niniejsza dyrektywa jest stosowana bez uszczerbku dla ewentualnego wykorzystania następującego przed dniem 1 lipca 1994 r.

3. Państwa Członkowskie mogą postanowić, że uważa się, iż właściciel praw zezwolił na najem lub użyczenie przedmiotów określonych w art. 2 ust. 1, jeżeli zostanie udowodnione, że przed dniem 1 lipca 1994 r. zostały one dla wymienionych celów udostępnione osobom trzecim lub przez nie nabyte. Państwa Członkowskie mogą jednak usta-

▼B

nowić, w szczególności w przypadku zapisu cyfrowego, że posiadacze praw będą uprawnieni do odpowiedniego wynagrodzenia z tytułu najmu lub użyczenia odnośnego przedmiotu.

4. Państwa Członkowskie nie muszą stosować przepisów art. 2 ust. 2 względem utworów filmowych i dzieł audiowizualnych stworzonych przed dniem 1 lipca 1994 r.

5. Państwa Członkowskie mogą określić od kiedy art. 2 ust. 2 stosuje się, termin ten nie może jednak późniejszy niż 1 lipca 1997 r.

6. Bez uszczerbku dla art. 3 z zastrzeżeniem ust. 8 i 9 niniejsza dyrektywa nie narusza żadnych umów zawartych przed jej przyjęciem.

7. Z zastrzeżeniem ust. 8 i 9 Państwa Członkowskie mogą postanowić, że w stosunku do właścicieli praw, którzy nabyli nowe prawa zgodnie z przepisami krajowymi wydanymi w celu realizacji niniejszej dyrektywy oraz wyrazili przed dniem 1 lipca 1994 r. zgodę na wykorzystanie, należy domniemywać, że dokonali oni przeniesienia nowo nabytych praw wyłącznych.

8. Państwa Członkowskie mogą określić, od kiedy obowiązuje niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia określonego w art. 4; termin ten nie może być późniejszy niż dzień 1 lipca 1997 r.

9. W przypadku umów zawartych przed dniem 1 lipca 1994 r. niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia, przewidziane w art. 4, jest stosowane jedynie w przypadku wystąpienia przez twórców lub wykonawców lub ich przedstawicieli z odpowiednim wnioskiem przed dniem 1 stycznia 1997 r. W przypadku braku Porozumienia właścicieli praw co do wysokości wynagrodzenia wysokość godziwego wynagrodzenia może być określona przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 14

Stosunek między prawem autorskim a prawami pokrewnymi

Ochrona praw pokrewnych prawu autorskiemu zgodnie z niniejszą dyrektywą nie dotyczy i nie narusza w żaden sposób ochrony prawa autorskiego.

Artykuł 15

Przepisy końcowe

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie najpóźniej do dnia 1 lipca 1994 r. przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

Wspomniane przepisy powinny zawierać odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to powinno towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie przekażą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.

Artykuł 16

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.